

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska alica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefranktranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 3112

„Preprizanesljivo ravnanje“

Tega so bili namreč deležni vsi tisti verniki »Jutra« in »Učiteljskega tovariša« iz učiteljskih vrst, ki se niso hudo in ponovno pregrešili samo proti večji množini paragrafov uradniškega in šolskega zakona, temveč tudi proti raznim paragrafom kazenskega zakona in zakona o zaščiti države, a vendar ni bil še nihče izročen sodišču.

Tako beremo v odgovoru g. Erjavca na »dravobansko nacionalno naprednjaštvo« dne 14. septembra t. l. V podkrepitvah te trditve je navedena cela vrsta paragrafov iz kazenskega zakona, ki predvidevajo za take delikte zapor do 10 let robije ali denarne kazni do 50.000 din.

Citirani paragrafi se nanašajo na zločine najogabnejše vrste: posilstva in nečista dejanja z mladoletnimi osebami ženskega spola, javno preklinjanje Boga ali vere, smešenje obredov bogocastja, lažne ovadbe o izmišljenih kaznivih dejanjih na razna oblastva ter vsakovrstne tatvine in poneverbe zaupane imovine: to je moralni cvetober, ki obremeni po tej trditvi dotične vernike »Jutra« in »Učiteljskega tovariša« iz učiteljskih vrst. Že v marcu letošnjega leta je utemeljeval dr. Fran Šemrov v narodni skupščini učiteljske preemestitve po službeni potrebi v Sloveniji z nekaterimi primeri najtežjih moralnih zločinov. Ker ni navedel nobenega konkretnega primera, je ustvaril na ta način videz, kot da obremenjujejo taki zločini vsakega, po službeni potrebi premeščenega učitelja. Takih preemestitev je pa bilo v Sloveniji v zadnjih dveh letih veliko število. Na javno pismo v »Učiteljskem tovarišu« z dne 14. marca t. l., ki ga je naslovlilo na dr. Šemrova vodstvo naše organizacijske sekcije, da bi navedel za svoje trditve konkretna imena ter tako izbrisal madež na časti vseh premeščenih učiteljev, ker bi morali smatrati sicer njegove izjave kot navadno kleveto, gospod narodni poslanec ni odgovoril in vztrajno molči še do danes. Za komentiranje te vztrajnosti si lahko prihranimo sleherno besedo.

Zadostuje nam samo, da podčrtamo izjavo g. Erjavca, »da ni bil nihče izročen sodišču«. To je bilo po njegovem mnenju vsakakor preprizanesljivo ravnanje, narekovano bržkone po hipertrofičnem razvoju krščanske ljubezni in čuta usmiljenja neznano katerih prijatelj slovenskega učiteljstva. To »usmiljenje« se uporablja sedaj kot bič, ki pada na naša ramena.

Dovoljeno nam bodi, da odločno odklonimo vsako ponujano usmiljenje, ter prosimo svoje »prijatelje«, da nam v bodoče blagohotno prizanašajo s svojim preprizanesljivim ravnanjem!

Predobro vemo, da niso predstavniki naše organizacije nikdar in nikjer posredovali z namenom, da bi se izvajalo usmiljenje z osebami, obremenjenimi s takimi moralnimi delikti. Zahtevali so vedno in povsod samo pravičen postopek, po zakonu in objektivnosti. Kar je med nami gnilega in pokvarjenega, naj se izloči brez usmiljenja, kajti elabo bi bilo za stan in njegovo organizacijo, čijih organizem ne bi prenesel temeljite moralne operacije.

Gospoda Šemrov in Erjavce naj si zapomnita, da se slovensko učiteljstvo ne bo nikdar solidariziralo z morebitnimi moralno defektnimi značajmi v svojih vrstah, marveč bo vedno zahtevalo, da se izločijo take osebe z mest, ki jih zasedajo. Zahtevati mora to zaradi svojega poštenja in ugleda, predvsem pa zaradi vevležne in skrajno delikatne misije, ki jo učiteljstvo vrši kot vzgojitelj narodnega naraščaja.

Kakor se zavedamo sami tega usodnega dejstva, prav tako jasno mora biti to za vso našo javnost in predvsem za vse, ki vodijo našo vzgojo, ter so pred svojo vestjo, pred narodom in pred zgodovino neposredno odgovorni za čiste in častne razmere v učiteljskem stanu. Kaj naj si misli javnost, in to po dveh tisočletjih krščanske kulture, če ji odločilna oseba zatrdi, da zločinec, ki onečašča njeno mladino ni romal v robijo, marveč je bil premeščen na drugo šolo, med drugo mladino, ki ga še ne pozna, ki se pred njim ne more varovati.

Taka prizanesljivost bi pomenila zločin nad interesi staršev in mladine, nad njihovim moralnim zdravjem. V resnici! Tu ni mesta za bahanje s prizanesljivostjo, ampak gorostasen primer, ko mora vsakdo storiti svojo dolžnost do zadnje konsekvence.

Mi teh zločincev ne poznamo, poznajo jih pa tisti, ki so jih poslali na nova službena mesta in jim plačali še potne stroške.

Naša dolžnost je samo ta, da branimo dobro ime vseh, ki so bili premeščeni po službeni potrebi, ker nam ni znano, da bi se bila kateremu koli izmed njih dokazala v javnem disciplinskem ali sodnem postopku njegova krivda.

Nauk z glavne skupščine

Zanimanje za letošnje glavno skupščino JUU v Skopju je bilo zelo veliko. Poleg učiteljstva je pokazala velik interes za učiteljska vprašanja tudi ostala javnost. Če se je v prejšnjih letih iskal v poročilih le zgolj način osebnega razračunavanja med posameznimi vodilnimi osebami v našem združenju, če je javnost grajala tedaj neprestane »galame«, ki so bile povzročene edino zaradi posameznih oseb, je morala dobiti ta javnost o naših skupščinah v zadnjih treh letih povsem drugačno mnenje, nego ga je imela prej. Načelo, ki ga je sprejela sarajevska skupščina, ga okrepila novosadska, je dobilo povsem trdne osnove v razmerju 299 : 113 v Skopju. Skupščina v Skopju je bila v začetku sicer precej burna, toda rezultat jasno kaže, da je stanovska smer naše organizacije dosegla popolno zmago.

Že pred glavno skupščino smo predvidevali, da bodo zastopniki mišljenja, naj se naše stanovsko združenje podredi tendencam in smerem političnih strank, dobili med učiteljstvom približno ⅓ zastopnikov za glavno skupščino. Toda, če upoštevamo vse okoliščine, ki so pripomogle sedanjim opoziciji v JUU do gotovega števila delegatov za glavno skupščino, tedaj mora vsakdo priznati, da zastopa ogromna večina vsega jugoslovenskega učiteljstva isto stališče kot izvršni odbor. Četrtna delegatov ne predstavlja tudi četrtina jugoslovenskega učiteljstva, marveč je plod moči, plod avtoritativnega vpliva odločilnih oseb na učiteljstvo, plod vsestranske podpore, ki jo je uživala opozicija. Toda ta opozicija v našem združenju, ki je ni rodila stvarna potreba, ki se ni pojavila proti slabemu gospodarstvu v organizaciji s praviimi dokazi, je nastopala samo z demagoškimi gesli, operirala je z obračunjem raznih števil v obračunih in proračunih. Voditelji te opozicije so se dobro zavedali, da nimajo nobe-

nih dokazov za svoje obtožbe proti izvršnemu odboru, zato so pozvali vso opozicijo, naj zapusti dvorano v trenutku, ko je predsednik Dimnik začel čitati dokaze, da je opozicija trdila neresnico. Opozicija torej ni smela slišati resničnega poročila o ekonomsko finančnem položaju naše centrale, ker bi se morda v katerem vzbudil čut poštenja in bi spoznal, da je naselil neresnici. Nihče pač ni mogel pričakovati drugačnega postopanja, ker je bila letošnja opozicija na glavni skupščini narekovana izven učiteljskih vrst, med učiteljstvom pa ni mogla dobiti večine, ker vse učiteljstvo širom Jugoslavije hoče biti samo gospodar v lastni organizaciji, zato pa ljubosumno varuje avtonomijo svojega združenja.

Zmaga stanovske smeri na letošnji skupščini nas mora navdajati s ponosom. Slovenska delegacija je bila kompaktna v zastopanju tega stališča in ta kompaktnost naj ostane tudi v bodoče, kajti le na tej liniji je mogoč obstoj našega združenja, le na tej liniji more vodstvo zastopati povsem objektivno vse učiteljske interese.

Ko bodo na letošnjih občnih zbiorih naša sreska društva razpravljala o državni skupščini, morajo poudariti predvsem dejstvo, da stoji sedanja uprava trdno na stališču stanovske smeri, poudariti morajo pa tudi sledeče besede iz govora predsednika Ivana Dimnika:

Učitelji ne zahtevajo od nikogar ničesar, kar ne bi bilo upravičeno in v skladu z interesi vsega naroda in države. Zahtevamo pa, da bo naša organizacija nezavisna, da smemo mi učitelji, ki vodimo pouk in šolo, v njej svobodno izražati svoje misli in poglede na šolske in prosvetne probleme, pa svoji vesti in samo z ozirom na interese naroda in države. Ne dopuščamo, da vladajo v organizaciji nešolski in neučiteljski interesi in vplivi, a izven organizacije dajemo članstvu najpopolnejšo svobodo opredeljevanja.

Klic po zvišanju prejemkov

Uspelo zborovanje jugoslovanske ženske zveze

Velika beda, ki narašča od dne do dne v družinah državnih uslužbencev, je dala povod Jugoslovanski ženski zvezi, da je sklicala v četrtek 16. septembra v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani javno zborovanje pod devizo »Za našo družino«.

Da, družine vseh javnih nameščenecv so ogrožene od onega trenutka, ko so se z uredbo o draginskih dokladah znižali pod eksistenčni minimum dohodki državnih nameščenecv, od onega trenutka, ko so začele stalno naraščati cene prav vsem življenjskim potrebščinam. Jugoslovanska ženska zveza, ki stalno spremlja prav vse aktualne dogodke javnega življenja, ki je že v mnogih primerih dokazalo svojo skrb in interes za ogrožene družine, je tudi s sklicanjem tega zborovanja doprinesla nespodbiten dokaz, da se resno trudi ukreniti vse, kar je v moči tako velike organizacije našega ženstva, da se omili bedni položaj drž. in javnih nameščenecv.

Zborovalna dvorana je bila nabito polna, mnogo ljudi je stalo v veži, in tisti, ki so prišli zadnji, so morali oditi, ker ni bilo več prostora. To dejstvo mora biti vsem jasen dokaz, kako aktualno, kako pereče je vprašanje, o katerem se je razpravljalo na tem zborovanju.

Predsednica JZZ ga. M. Govekarjeva je v svojem otvoritvenem nagovoru ugotovila, da so z znižanjem prejemkov državnega uradništva prizadeti prav vsi krogi, eni neposredno, drugi posredno. Znižanje plač državnim uslužbencem je bilo povod za znižanje plač samoupravnim in tudi privatnim javnim nameščenecem. Oslabljena kupna moč ogromnega števila konsumentov je vplivala na procenta, a sedaj se cene vsem življenjskim potrebščinam stalno dvigajo in prav to čuti mo vsi.

Glavni referat na tem zborovanju je imela ga. prof. Vodnikova. Orisala je najprej delo žene v današnji družbi, nakar je v drastičnih primerih očrtala, kako propada družina, a žena se udejstvuje v poklicu z zagnjenostjo in malodušjem, in ako sploh ima službo, s kakšnim ponižanjem prejema skromno plačo, ker so ji draginjsko doklado odvzeli.

Družina se ruši, število porodov pada, kajti neplačano delo poročene državne na-

meščenke ni podlaga za srečno zakonsko življenje.

Govornica je zaključila svoja izvajanja z izrazom upanja, da bo ta klic morda vendar le prispel tudi do ušes onih, ki odločajo o naših življenjskih vprašanjih.

Za Zvezo gospodinj je govorila ga. Pavla Hitti, ki je poudarjala, kako zelo trpe naše družine in je s statističnimi podatki dokazovala, kako stalno narašča število nezadostno prehranjenih otrok.

Predložena je bila zborovanju v odobritev sledeča

resolucija:

Žene, zbrane na zborovanju 16. septembra, zahtevamo: da se prejemki javnim nameščenecem, upokojencem in delavcem zvišajo tako, da bodo primerni dostojnemu življenjskemu minimumu in da si bodo mladi nameščenci lahko ustvarili družino; da uradništvo zopet dobi družinske doklade za ženo in otroke; da dobe draginjske doklade vsi javni nameščenci in poročene nameščenke.

V imenu sekcije JUU za dravsko banovino je govoril predsednik tov. Metod Kumelj, ki je najprej prečital sledečo solidar-

izjavo.

Jugoslovensko učiteljsko udruženje, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani izjavlja popolno solidarnost z akcijo Jugoslovanske ženske zveze in s sprejeto resolucijo in ugotavlja nujno potrebo, da se zvišajo prejemki državnih nameščenecv na eksistenčni minimum, da se vrnejo rdbinske doklade za ženo in povišajo rdbinske doklade za otroke, da se ukinejo vse uzakonjene razlike med neporočeno in poročeno drž. uslužbenko in se skladno s tem vrnejo poročenim državnim uslužbenkam polne osebne doklade.

Po prečitani solidarnostne izjave je predsednik sekcije v kratkem govoru prikazal, kako važno in pereče je vprašanje, zaradi katerega je sklicala JZZ javno zborovanje. Natrpano polna dvorana javnih nameščenecv vseh vrst in položajev to najbolj kaže. Četudi je bilo zborovanje namenjeno v prvi vrsti nameščenski družini, ki je najbolj prizadeta, vendar je znižanje prejemkov nameščenecem že davno prešlo s svojimi posledicami z območja nameščenske družine na družino vseh ostalih slojev. Nemogoče je, da bi v obstoječi medsebojni gospodarski povezanosti ostale slabe razmere enega sloja naroda trajno brez vpliva na gospodarske razmere drugega. Od l. 1935., ko so bile izvršene zadnje redukcije nameščenskih plač, je zato že davno prešlo osiromašenje tudi na druge sloje, v prvi vrsti pa ga občutijo družine delovnih slojev, predvsem delavec, mali obrtnik in kmet. Zato vprašanje povišanja plač državnim nameščenecem in upokojencem ni neko vprašanje, ki bi zadelo zgolj nameščenke same, mar-

VSEBINA:

»Preprizanesljivo ravnanje«.

Nauk z glavne skupščine.

Klic po zvišanju prejemkov.

Učitelj na kmetih.

Celibat učiteljic v Avstriji.

Slovenska pesem in obmejno šolstvo.

† Direktor Nande Marolt.

† Draga Roškarjeva.

LISTEK: »Moje prvo berilo«.

Splošne vesti. — Osebnе zavede. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor Emil Adamič. — Šolski radio. — Stanovska organizacija. — Novosti na knjižnem trgu. — Mali oglasi.

več so na njem zainteresirani prav vsi sloji naroda. Ureditev prejemkov nameščenecem in upokojencem je zato eminentno državno vprašanje. Posledice znižanja občuti v prvi vrsti družina. Ta pa je osnovna celica družbe in države. Družba in država morata skrbeti, da ostane družina zdrava. Zdravi otroci pomenijo največji zaklad in moč za vsak narod in za vsako državo. Še bolj kot veliki, smo dolžni skrbeti za otroke majhni narodi. Prvi pogoj za uspešno skrb pa je ustvariti eksistenco družini. Le družina, ki ima toliko sredstev, da more dati otrokom zadosti tečne hrane in skrbeti za primerno obleko, more vzrediti zdravega otroka.

Nadalje se je zahvalil Jugoslovanski ženski zvezi za polno razumevanje za našo družino, ki ga je pokazala s svojim javnim zborovanjem in se zavzela s tem za dosego boljših pogojev za telesno in duševno rast otroka.

Prečitane so bile še naslednje solidarnostne izjave: Dravske sekcije uradnikov poštne stroke, Društva državnih upokojencev, Združenja gledaliških igralcev, Združenja učiteljstva meščanskih šol, Profesorskega društva, Združenja upokojenih državnih in samoupravnih uradnikov v Mariboru, Združenja državnih uradnikov računске stroke, Združenja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev, Dravske sekcije uslužbencev finančne kontrole, Združenja uradnikov poštne hranilnice, Zveze obrtnih društev, Združenja davčnih uradnikov, Zdravniške zbornice, Združenja sodno administrativnega osebja, Društva upokojenega učiteljstva, Združenja zemljiško-knjižnih uradnikov, Zveze društev »Šola in dom«, Kola jugosl. sester, Društva sodnih izvrševalcev, Združenja tiskarnarjev in Kluba Primork.

Predsednica ga. Govekarjeva je zaključila uspešno zborovanje s poudarkom, da moramo trkati, dokler se nam ne bo odprlo, da mora postati naš glas tako močan, da ga bodo slišali tudi v Beogradu.

Učitelj na kmetih

Zadnja številka »Grude«, mesečnika za kmetstvo prosveto, je prinesla poročilo o banovinski skupščini slovenskega učiteljstva v letošnjem juliju.

Svoje poročilo zaključuje z ugotovitvijo, »da je vprav učiteljstvo v Sloveniji s požrtvovalnim in neustrašenim delovanjem pri prosvetnem delu na vasi, zlasti pa tudi v društvi kmetijskih fantov in deklet, dokazalo, da zasluzi od organizirane kmetijske mladine vse priznanje. Če še kje obstoja kako napačno gledanje na učiteljstvo, je to redko in obsojana vreden primer, ker moramo ogromni večini našega učiteljstva z vso iskrenostjo tudi ob tej priliki izreči toplo zahvalo za krepko sodelovanje pri naših društvi in za splošno umevanje potreb naše vasi.«

Tega priznanja ne prinašamo z namenom, da bi to hvalo obešali niže ter se s samodopadanjem trkali na svoja zaslužna prsa.

Nasprotno: Ta hvala naj služi nam samim v vzpodbudo in podkrepljenje lastnega stremjenja glede našega izvenšolskega dela. Življenjska bližina ter čim popolnejše umevanje našega kmetijskega življa sta postali zlasti v najnovijšem učiteljskem pokretu zvezda vodnica vsega prizadevanja, zlasti najnaprednejšega slovenskega učiteljstva. Slične izjave iz vrst prizadetih samih služijo učiteljstvu v noven dokaz, če bi mu bil še potreben, da je to res edina pot v življenje in srce našega kmeta. Brez umetnih pregrad, v složni delovni zajednici z vsemi, ki med kmetijskim ljudstvom delajo na izboljšanju življenjskih razmer in grade nov duh vzajemne pomoči iz sebe in z lastnimi močmi, bo sodelovalo učiteljstvo poslej kot pomočnik, prijatelj in organizator našega podeželja.

Naše mesto je tam, kjer se slovensko delovno ljudstvo z muko in trpljenjem bori za borni košček kruha in skromno življenje. Ozka povezanost učiteljstva s tem slovenskim trpinom bo prinesla v njegovo šolsko delo in njegovo narodno čustvovanje tako obilico novih pobud in razgledov, da bo vzcvetelo iz tega spoznanja novo, plodovito domorodno

življenje med stenami naših podeželskih učilnic ter sredi vzajemno organiziranega dela na vseh gospodarskih in kulturnih popriščih naše vasi.

Srečen učitelj, ki najde pravo pot k ljudstvu, ki se živi s požrtvovalno pripravlje-

nostjo v vse njegovo dejanje in nehanje! Puls vaškega življenja, njegove radosti in žalosti, njegovih potreb in hotenj naj bije vzporedno v vaških učilnicah ter naj odmeva z globoko predanostjo v srcu slehernega vaškega učitelja!

Celibat učiteljic v Avstriji

Že svoj čas smo poročali, da so tudi v Avstriji sprejeli zakon, ki slično kakor predpis letošnjega našega fin. zakona omejuje učiteljicam pravico do omožitve po svobodni volji. Ta zakon je bil izdan že lani in je izzval med avstrijskim drž. uslužbenstvom upravičen odpor in veliko razburjenje. Uradniški strokovni listi so o tem mnogo poročali in navajali vse pomanjkljivosti tega nesocialnega zakona. Tako je tudi znano osrednje dunajsko uradniško glasilo »Reichsverband der öffentlichen Angestellten« objavil članek o tem vprašanju, ki ga v izvlečku prinašamo, ker kaže pravilno pojmovanje tega problema, ki je od 1. aprila tudi pri nas prav aktualen.

»Misel na gospodarsko zavarovanje obvladuje celotno bistvo človeka v njegovih temeljih. Občutek varnosti in gospodarske neodvisnosti je pogoj za ustanovitev urejenega zakonskega in družinskega življenja. Kjer pa ni temeljnih kamnov za ustanovitev te zakonske skupnosti zaradi pomanjkanja denarnih sredstev, tam ostane seveda mnogo obetajoče vodilno načelo gospodarske osamosvojitve le na papirju. Še več! Nameščenci s stalnimi prejemki so prav zaradi teh sicer obvarovanih, da ne zdrknejo v popolno revščino. Če pa ta stalni dohodek spričo življenjskih načrtov dveh za zakon zrelih ljudi ne zadošča, ker ne jamči niti za najskromnejšo uresničitev tega načrta; če dvoje ljudi, ki se bližata višku svojega življenja, zaradi pomanjkanja denarnih sredstev ne more stopiti v nameravani zakon, ker si ne moreta preskrbeti stanovanja, plačati pohištva itd., potem moremo reči, da gre to za proletariziranje stalnih nameščencev, državnih in samoupravnih uslužbencev.

Oglejmo si samo sledeči primer: 35 let star uradnik prejema 300 šilingov (približno 2600 din). Že dolgo vrsto let vzdržuje svoja stara roditelja. Ona dva sta mu hranilnica. Znatnejši prihrankov nima. Zdaj bi se rad končno oženil. Kako naj s 180 šilingi, ki mu ostanejo, »ustanovi« družino? Po dolgih letih brezplodnega čakanja je dobila njegova nevesta vendar službo pomožne učiteljice. Tako bi prišlo k njegovemu dohodku še 120 šilingov, kesneje morebiti celo 150 šilingov. Pogumno in skromno, s trdnim zaupanjem vase in z veseljem do življenja skušata ta dva uresničiti svoj dolgo zasnovani življenjski načrt. Če je še kaj domoljubov, se morajo veseliti bodoče-

ga prirastka novih družabnih celic v celoti ljudske skupnosti.

Toda stoj! Saj tu so grozeči zakoni Zveze in dežel o celibatu! Pod kaznijo odpusta se ne sme omožiti! Žena mora iz službe, zakaj omožitev pomeni »prostovoljno« odpoved službe. Kar je bilo prej težavno, pa vsaj mogoče, je s to obsodbo postalo zdaj popolnoma izključeno. Domoljubi so prav različnih vrst: nekateri ustanavljajo priznanja vredne zavode in ustanove za sklepanje zakonov in za pospeševanje rojstev, drugi pa delajo zakone za preprečevanje porok. Ves življenjski načrt je uničen. Mnogo zrelih ljudi mora spoznati, da so bili opeharjeni za srečo, po kateri so tako dolgo hrepeneli in ki so jo pri svojih letih tudi že davno zaslužili. K temu pridejo še duševne moreče bolečine, ki jih prizadeva neutrudno opravljanje ljubih stvari, ki si tako radi privoščijo takega zoper svojo voljo večnega »ženina«, in tako pomilovanja vredno »večno« nevesto. Pravi pekeli se odpre. Če bi ženske sodelovale v zakonodaji, bi takih zakonov gotovo ne sprejemali.

Končno se pa vprašamo: Čemu vse to? Kaj pa je smisel teh zakonov o celibatu. Niževavstrijski zakon to jasno pove: za mlade nezaposlene učiteljske kandidate naj se preskrbe službena mesta. Kako pa je bilo v mnogih primerih, ko so se nameravane poroke zaradi tega nesrečnega zakona preprečile? V teh mnogih primerih je bila uničena življenjska sreča dveh ljudi, spraznilo se pa ni nobeno službeno mesto! To se da prav lahko dokazati s konkretnimi številkami. Smisel zakona: »preskrba službenih mest« se je spreobrnul v nesmisel: »v preprečenje zakonov«. Ali sme to ostati tako, zlasti v dobi, ko z vso resnostjo in upravičenostjo tožijo o nazadovanju števila prebivalstva in ko se povsod trudijo, da bi preprečili to narodno nevarnost s pospeševanjem zakonov?

Skraini čas je, da spoznajo odgovorni činitelji Zveze in dežel, da te postavbe o celibatu preprečujejo sklepanje zakonov in da s tem nasprotujejo domoljubnim stremljenjem po pospeševanju zakonov in ustanavljanju družin. Zato stran s temi nesrečnimi celibatskimi postavami, ki proletarizirajo za zakon zrele državne nameščence!»

(»Naš glas«, 17. IX. 1937.)

Slovenska pesem in obmejno šolstvo

Važen faktor pri vzgoji je petje in glasba v narodni šoli. Naša slovenska pesem je pa posebno važna, da zavzame vidno mesto pri narodni vzgoji našega ljudstva, to je posebno na meji in narodnostno mešanih krajih.

Moramo se zavedati, da moramo našemu ljudstvu, ki živi v narodnostno mešanem kraju, nuditi vse mogoče kulturne dobrine, da se to ljudstvo vzdrži ter, da se nam ne potuji. Res je žalostno, da moramo ugotavljati po 19 letih našega narod. osvobođenja, da se nam še danes v narodno mešanih krajih naše ljudstvo izgublja, potuje navzlic temu, da naša Ciril Metodova družba vrši v narodno obrambnem delu več kot svojo dolžnost.

Kakšni pa so vzroki, da se nam še danes izgublja naša kri? Predvsem to, da živi naše ljudstvo, ki je pomešano med narodno manjšino v skrajno slabih socialnih in gospodarskih razmerah, odvisno od narodne manjšine, ki je običajno bolj situirana kot so situirani

naši ljudje. Nadalje je naše ljudstvo tako silno dovzetno za vse kar je tujega. Z lahkoto se nauči tujega jezika, ki ga običajno tako prevlada in mu tako dopade, da rad kar prične pozabljati svoj materni jezik. Tako se nešteto krat zgodi, da naš preprosti človek, ki se je naselil med narodno manjšino kmalu pozabi svoj jezik tako, da z otroki doma sploh več ne govori slovensko. In ko pride vpis v šolo, zahteva sam od naših oblasti, da se otrok vpiše v razred narodne manjšine. Če mu je to obdobje, se tak človek čuti sila užaljenega ter je prepričan, da se mu je dogodila krivica in da je prikrajšan v svojih državljanskih pravicah. Slovenci ali Slovenke, ki so si izbrali druga ali družico iz srede narodne manjšine, 99 % odklanjajo šolanje svojih otrok v slovenskih razredih.

To je težak položaj v našem narodno obrambnem delu, ki nam da veliko misliti. Svojo kri menda vendar ne moremo prepu-

ščati tujcu? To težko rano je treba na našem narodnem telesu brez dvoma izlečiti.

Treba je brezpogojno z vsemi silami na delo, da se med našim ljudstvom v narodno mešanih krajih vzbudi narodna zavest. Narodni misli in zavesti se morajo brezpogojno umakniti vsi razni strankarski in osebni nagibi, ki se nočejo umakniti pri nas niti v narodno najbolj ogroženih krajih. Politična borba Slovencev proti Slovincu v teh krajih so pravi strup v narodno obrambnem delu, ki to delo razkrajja in onesposablja. Z ustanavljanjem knjižnic v teh krajih naj se potom lepe slovenske kijice vzbudi našemu ljudstvu do lepote našega jezika. Da so slovenske ljudske knjižnice v teh narodno mešanih krajih res potrebne, se vidi po tem, kako radi posebno slovenski otroci, ki so dovršili narodno šolo v slovenskih razredih, segajo, ko so zapustili šolo, po slovenskih knjigah. Ustanavljanje Ciril Metodovih knjižnic po teh šolah se je pokazalo prav zelo uspešno. Zato je potrebno, da se v tem delu in v tem pravcu nadaljuje ter da se te knjižnice še izpopolnijo in organizirajo tudi tam, kjer do sedaj niso še ustanovljene. Naše učiteljstvo je v tem delu pokazalo, da razume veliko poslanstvo, ki naj ga ima naša knjiga med slovenskim ljudstvom, da ga ohrani svojemu rodu.

Mogoče še uspešnejši vzgojni faktor kot slovenska knjiga za vzbujanje narodne zavesti med našim ljudstvom, pa je naša slovenska pesem. Pred vsem naj se v teh narodno mešanih krajih goji že v narodni šoli

slovenska narodna pesem v posebnih mladinskih zborih, v katere naj se pritegne vsa slovenska deca tistega kraja. Ne izloči naj se niti tistih otrok, ki imajo slab posluš, njim naj se da vsaj priložnost, da bodo poslušali to našo narodno pesem. Zato je potrebna, da dobi vsaka naša šola v narodno mešanih krajih učitelja (učiteljico) pevovodjo. Ti pevovodje naj bi poleg mladinskih zborov vodili tudi zборе za odrasle tako, da bi bili po vseh naših narodno ogroženih krajih slovenski pevski zbori.

Res bi bilo treba za to delo lepo število učiteljev pevovodij. Zato bi bilo nujno potrebno, da se ustanovi za učitelje, ki bi se hoteli posvetiti temu delu, posebne pevovodske tečaje za gojitev naše narodne pesmi. Ti tečaji naj bi bili organizirani še prav posebno z ozirom na narodno obrambno delo z vso stvarino, ki spada v takšne tečaje.

Odporna sila naroda se ravno kaže v njegovi samoohranitvi. Zato je naša narodna dolžnost, da nudimo našemu človeku v narodno izpostavljenih krajih vso oporo. In ena takih važnih opor za vzdrževanje narodne zavesti je naša narodna pesem. Dajmo pesem našemu ogroženemu ljudstvu in videli bomo, da bo naše obrambno delo rodilo veliko lepše sadove kot pa jih prinaša sedaj. Mogoče bo tudi pesem tista, ki bo ublažila srca naših ljudi v teh krajih tako, da se bodo tudi politična in osebna nasprotstva omilila, ker samo skupna povezanost vseh Slovencev more izlečiti težko rano potujčevanju na našem narodnem telesu. Jelo Janežič.

† Nande Marolt

pogreb, h kateremu so prišli v lepem številu tudi njegovi rojaki Sodražani.

Pokojnik je služboval na ljubljanskem učiteljskem od leta 1919. kot profesor, po upokojitvi g. Doklerja pa je bil imenovan na istem zavodu za ravnatelja. Pri svojem težkem vzgojiteljskem delu je bil vse skozi vesten, isto je zahteval od svojih učencev; isto kot ravnatelj zavoda od učiteljskega zbora. Zaradi te svoje lepe lastnosti bo ostal pri svojih učencih in profesorjih v najlepšem spominu.

Profesor in direktor Marolt je bil dijakom tudi velik dobrotnik, saj jim je s poživitvijo podpornega sklada in drugimi gmotnimi sredstvi lajšal gorje bednega dijaškega življenja. S te strani ga dobro pozna vsa povojna učiteljska generacija, ki je izšla iz ljubljanskega učiteljskega.

Takoj po svojem imenovanju je preskrbel denarne vire, da se je staro šolsko poslovanje popravilo in osnažilo. Imel je v pogledu tega še mnogo lepih načrtov, a prezgodnja smrt ga je odtrgala sredi najlepšega dela.

Pri vsem svojem ogromnem delu je imel vedno dovolj časa za delovanje pri raznih narodnih društvih, katera so upoštevala njegovo pametno in odkritosrčno besedo. Sokoli so ga tako imeli za svojega najmarljivejšega brata, a učiteljstvo in njegova organizacija za dobrega prijatelja.

Slava direktorju Maroltu!

S. A.

† Draga Roškarjeva

30. VIII. 1937.

Prišla si v počitnicah vsako leto, da si odpočiješ od dela in nabereš novih moči za prihodnje šolsko leto.

Prišla si vsako leto, da se uveriš kako deluje Sokol, kateremu si Ti ob rojstvu leta 1931. kot društvena načelnica posvetila vse svoje moči, ves svoj prosti čas. Ko si l. 1935. odšla v Koprivnico, je nastala vrzel, katere še danes nismo zamašili.

Tudi letošnje počitnice si bila med nami. Poslovila si se na videz zdrava, kakor vedno polna veselja in smeha. Samo tančica, skoraj

„Moje prvo berilo“

od Frana Erjavca, ml.

Več kot 60 let je vladala po naših abecednikih normalnobesedna metoda, in sicer s svojim najbolj izobilicnim načinom, ko sta normalna beseda in risba ob njej bili »spominska opora« za glasnik, s katerim se je normalna beseda začela. Pred vojno je I. Krulac s svojo »Prvo čitanko« poizkusil normalnobesedni metodi dati širšo osnovo analitične normalnobesedne metode, pri kateri naj se otrok bavi s celoto, s celo besedo znane vsebine. Krulac je s svojim poizkusom propadel in ozkosrčna struja z upoštevanjem samo začetnega glasnika v normalni besedi je v naših začetnicah vladala dalje.

Pri dolgoletnem takem neizpremenjenem stanju ni čudno, če je normalnobesedna metoda s svojo ozkosrčnostjo prešla v tradicijo šole in v šablono učiteljevega dela pri pouku v elementarnem čitanju in pisanju. Če je bil učitelj »bolj modernega duha«, je svoje delo poživljal s pridobitvami fonetike, z otroškim delom na stavnicah i. pod., vendar pa so ga uvedeni abecedniki držali v sponah metode, ki je bila tako rekoč že nekak zakon za elementarni pouk v čitanju in pisanju.

S to tradicijo je pretrgal leta 1929. Pavle Flerč, ko je izdal »Našo prvo knjigo«. Učiteljstvo jo je takrat pozdravilo, otroci pa so se navdušili za njo. Sicer se je temu otroškemu navdušenju marsikje hitro postavila zavrnitev, ker — mnogi učitelji niso vedeli, kaj početi s knjigo. Preveč so tičali v tradiciji in v vsiljeni šabloni. Če bi bil Flerč napisal svoji

knjigi »učne slike«, bi se bržčas tudi starejši učitelji ogreli, ker bi jih te podprle; njihovo delo bi bilo sicer še vedno šablonsko, vendar pa v drugi smeri. Takih »učnih slik« Flerč ni napisal in jih ni smel napisati, če je hotel ostati sebi zvest; napisal je le »Navodilo«, ki še danes polni zaloge Učit. tiskarne; v njem pa je rekel za učiteljevo delo, da mu ne gre predpisovati metode, ker vsaka metoda je sistem, vsak sistem pa je preveč pripraven za oviro onega individualnega življenja, ki ga šola mora dovoljevati. Učitelj bi sam moral najti svojo normativno pot, a namesto te si je marsikdo želel, naj mu pot kaže sistem, in želel si je abecednika, s katerim stopi nazaj na uhojeno pot tradicije in zglajene šablone-ziranosti.

Pravijo, da je taka želja bila povod, da se je moral ponovno izdati pri nas abecednik, ki bi služil učitelju pri enakomerno urejenem delu v duhu starih tradicij. Ker pa je otroško navdušenje za »Našo prvo knjigo« svarilo pred zunanjim oblikovno suhoparnostjo starih abecednikov, naj vsaka nova knjiga poizkuša zadovoljiti otroka v tem pogledu. In po takih zahtevah smo dobili »Moje prvo berilo«, ki ga je sestavil Fran Erjavce in ga je založila in izdala Banovinska založba šolskih knjig in učil v Ljubljani.

Za Erjavčevo »Moje prvo berilo« se lahko reče, da je abecednik starega kova; s čitalno-pisalnico metodo, z normalnimi besedami, ki izkoriščajo edinole začetni glasnik v besedi (razen pri samoglasnikih, kjer nareja koncesijo fonetiki); otroke pa naj navdušijo slike, ki jih je tudi napravil Maksim Gaspari. — To je sodba ob prvem pogledu v abecednik; ob površnem pregledu se ji pridruži še

druga, in sicer: da je knjiga v vsakem pogledu preobložena; preobložena s teksti in prenatrpana s slikami.

Podrobnejši pregled nam pokaže sledečo razdelitev in ureditev:

Uvod tvorijo slike na str. 5—9: V šoli, Doma, Na dvorišču. Na poti v šolo, Bratec in sestra. Take slike naletimo večkrat v abecednikih in služile naj bi početnemu nazornemu pouku, »bratec in sestra« pa naj prenese življenje doma v življenje v šoli. Erjavce je slike priobčil, ni pa prevzel zamisli o prenosu življenja, in bratec in sestra, ki naj bi vezala otroško življenje v knjigi, nastopita samo v uvodu. S tem seveda slike izgubijo svoj pomen ter postanejo nepotrebna obremenitev, posebno če si slede tako nelogično, da ne uvajajo od doma v šolo.

V šolsko delo samo uvajajo str. 10. in 11. z vzorci za risanje in pisanje vaje. Ne more se presoditi, koliko časa bo zavzela predelava pisalnih vaj na str. 11., kjer se prikazujejo vsi elementi pismenk; s svojo sistematično ureditvijo pa se zdi zelo pripravna, da nepraktičnega učitelja zavede v monotono mehaniziranje, iz katerega se bo težko rešil.

Na str. 12. se začno obravnavati male tiskane in vzporedno na str. 13. male pisane črke po bralno-pisalni metodi. Te zavzemajo knjigo do str. 37., in sicer tako, da sta na vsaki levi strani po dve tiskani in na vsaki desni strani ustrezajoči pisani mali črki (izjema je le »e«, ki sam zavzema svojo stran). Po dve črki, ki se prikazujejo na vsaki strani, sta izbrani po grafičnem principu, v redkih primerih tudi po fonetičnem principu. Ali bo ta način izbire in obravnave praktičen, se pokaže šele pri uporabi knjige v šolskem delu;

kakor je uredba v knjigi, se vidi, da je še čisto nepreizkušena.

Vsaki črki je dodana normalnobesedna slika. Take slike služijo kot spominska opora ali za črko ali za glasnik. Erjavcu služijo za oboje, in sicer pri tiskanih črkah za obliko črke, pri pisanih za glasnik. Težko je reči, če ni tukaj dobrega preveč, ker se s tako dvojno oporo komplicira tisto, kar naj bi kar najbolj enostavno služilo mnemotehniki. Praktiki pri tiskanih črkah, torej tistih, ki naj bodo spominska opora za obliko črke, moramo reči, da so pogosto zelo prisiljene; na pr.: 2 upognjena žeblija za »e«, oblika upognjenih kolen za »n«, velika in mala riba za »r«, sod s čepom za »č«, pasja glava z iztegnjenim jezikom za »j«, krivenčasto zrasla hrastova vejica za »h« i. pod. Prisiljenost pri teh risbah je veliko prizadevala že ilustratorju, ki je večkrat napravil prav nemogoče slike: že naprej pa se lahko reče, da tudi otrokom ne bodo koristile.

Uvod za velike začetnice tvorijo na str. 38. slovniska pravila s pravopisnim pravilom o rabi velikih začetnic. Na str. 39. je pokazano, kako velike začetnice I, U, O, V, C, Č, Š, Ž, Z, K, J lahko z dodajanjem nastanejo iz malih črk, na str. 40.—52. pa se obravnava majhe vse tiskane in pisane velike začetnice. Najprej so obravnavane tiste, ki so pokazane na str. 40., tako da ima pouk z njimi dvakrat posla; te se obravnavajo po pisalnobralni metodi, pri ostalih velikih začetnicah pa se postavljalec povrne k bralnopisalni metodi. Zakaj tako, bo težko dognati, razen če hoče s

nevidna, je zakrivala znak bolezni, katero so lahko opazili samo Tvoji najbližji.

Tisto jutro, 30. avgusta, pa nas je pretresla tužna vest iz Koprivnice: Sestro Drago je zadela kap! — Tvoji tovariši in znanci smo bili neizmerno žalostni. Dosti prežgodaj si nas zapustila. Rojena leta 1904. v Loki pri Žusmu si se šolala v Celju in v Mariboru ter maturirala leta 1924. Služila si v Prekmurju v Kuzdobljanu in Dolnji Lendavi. Leta 1927. si kot vnetja Sokolica dovršila telovadni tečaj v Beogradu in nastopila mesto telovadne učiteljice na realni gimnaziji v Mariboru. Ko si

bila leta 1935. premeščena v Koprivnico, smo hudo občutili Tvojo izgubo.

Tvoja življenjska pot je bila kratka, a plodovita. Ob Tvoji krsti so plakali v Koprivnici in na Pobrežju, kamor so pripeljali Tvoje truplo, da bo počivalo med svojci. Ob Tvojem grobu so plakali poleg Tvojih staršev mnogi Tvoji tovariši in znanci in se spraševali: Zakaj si šla ravno Ti, sestra Draga?

Tvoje tovarštvo in delo pa bo ohranilo med nami na Tebe, sestra Draga, najdragocenejši spomin, ki naj bo trohica utehe Tvojim dobrim staršem in sorodnikom.

Luknar Franjo.

Splošne vesti

UPORABA UČBENIKOV ZA LJUDSKE ŠOLE.

Odlok ministrstva prosvete.

V ljudskih šolah se smejo uporabljati samo oni učbeniki državnih in privatnih izdaj, ki jih je odobril gospod minister prosvete po nasvetu Glavnega prosvetnega sveta. Šolski upravitelji (§ 114., točka 4., zakona o ljudskih šolah) in sreski šolski nadzorniki (§ 117., točka 15.), so dolžni paziti na izvrševanje te odredbe. Za šolsko leto 1937./38. se ne smejo uporabljati učbeniki, katerih odobritev je starejša od 1934. leta.

Pri izbiranju učbenikov, odobrenih za uporabljanje v ljudskih šolah, je treba računati s tem, da se starši ne obremenjujejo z nepotrebnimi materialnimi izdatki. Zaradi tega naj si razni oddelki istih razredov na šoli in razne šole v istem kraju izbirajo iste učbenike, tako, da bi učenci pri prehodu iz enega razreda v drugi v isti šoli, ali iz ene šole v drugo v istem kraju, ne bi morali kupovati drugih učbenikov. O tem, kateri učbeniki se izberejo za kateri razred kake šole ali vseh šol v istem kraju, sklepa krajevni učiteljski svet po zaslišanju razrednikov tega razreda. Samo v izjemnih primerih se sme dovoliti opustitev tega načela, in to v glavnem v svrhu poizkusa, ako je s tem soglasen krajevni učiteljski svet.

Po dovršenem prvem pregledu dela v ljudskih šolah pošljejo sreski šolski nadzorniki poročila o izvrševanju tega odloka.

V primeru, da kak učitelj ni postopal po tem odloku učiteljskega sveta o uporabi izbranih učbenikov, zasliši šolski nadzornik take učitelje in upravitelje, ki so se pregrešili proti gornjemu odloku in dostavi to prosvetnemu oddelku banske uprave, da se proti njim uvede disciplinski postopek.

V višjih ljudskih šolah se do odobritve posebnih učbenikov smejo uporabljati kot pomožne knjige tudi odobreni učbeniki za nižje razrede gimnazij, realk in meščanskih šol, a poleg tega tudi učbeniki, napisani specialno za višje ljudske šole, čeprav niso pregledani od glavnega prosvetnega sveta.

Ta odločba velja do tedaj, dokler se za vse šole ne izdela in uvede nov učni načrt in program.

Za izbiro odobrenih učbenikov je po vsem tem določen krajevni učiteljski svet.

— **Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Ljubljani** se bodo pričeli v jesenskem roku v petek, dne 22. oktobra 1937. ob 8. uri dopoldne. Kandidatje naj vložijo do 16. oktobra prošnje po uradni poti za pripustitev k izpitu in naj se zglasijo pol ure pred začetkom izpita v direktorjevi pisarni. Zakašnele prošnje kakor tudi zamudniki pridejo v poštev šele v prihodnjem izpitnem roku v aprilu 1938. Posebnih obvestil kandidatov ravnateljstvo ne bo pošiljalo. — **Ravnateljstvo.**

— **Draginjske doklade** bodo zvišane vsem državnim nameščencem in upokojencem. Tovariši! Zdaj bo najprimernejša prilika, da pristopite kot zadržniki k »Učiteljski tiskarni« in plačate delež ter s tem ustrezete

sklepu banovinske skupščine. — Kdor član JUU — ta zadržnik.

— **Dravska finančna direkcija v Ljubljani razglša:** Vsi državni upokojenci, ki prejemajo pokojnino od dravske finančne direkcije v Ljubljani, morajo v prvi polovici oktobra 1937 vložiti prijavo za prejem osebne in rodbinske doklade. — Kdor doklad ne prejema ali mu po uredbi ne bi bilo treba predložiti prijave, mora poslati izjavo, če je v banovinski ali občinski službi, da se ugotovi, če morda predmetni njegovi dohodki ne vplivajo na pravico do polnih pokojninskih prejemkov. — Prijavam je treba za otroke, stare nad 16 let, priložiti potrdila o rednem šolanju, izjavam pa dokazila o velikosti dohodkov v samoupravni službi. — Upokojencu, ki v oktobrskem roku ne bi predložil prijave ali izjave, se bo izplačevanje doklad ali pokojnine začasno ustavilo.

OPOZORILO

Vse dopisnike »Učiteljskega tovariša« naprošamo, da nam pošljejo svoje prispevke vsak teden **najkasneje do torka**. V sredo dosepele članke moremo uvrstiti šele v prihodnjo številko. Edino vabila za zborovanja dospela v sredo se še upoštevajo. **Uredništvo.**

— **Odkritje spomenika dr. Ivanu Tavčarju.** V nedeljo 19. t. m. so odkrili spomenik dr. Ivanu Tavčarju v Poljanah nad Škofjo Loko, v rojstnem kraju pokojnega pisatelja. Odkritja tega spomenika se je udeležilo tudi ondotno učiteljstvo s šolsko mladino ter izrabilo to priliko tudi za obisk pokojnikovega groba na Visokem. Mladina je obsula grob tega zaslužnega slovenskega pisatelja s cvetjem in zapela na njem tudi pesmici »Moj dom« in »Jamica tiha«. Šolski upravitelj Janko Kokalj je imel na grobu lep govor, prepleten s citati o domovinski ljubezni, iz Tavčarjevih spisov. S tem je na prav lep način počastilo učiteljstvo in šolska mladina spomin pokojnega dr. Ivana Tavčarja.

— **Vse šole opozarjamo na dr. Pirčevo knjižico »Naše zdravje«**, po kateri je bilo tako povpraševanje, da je popolnoma pošla. Sekcija Podmladka Rdečega križa jo je zato letos na novo založila. Brošurica more izborni služiti zlasti pri pouku higijene, pa tudi nobena družina ne bi smela biti brez nje. Cena izvodu je 3 din. Knjižico ima v zalogi samo sekcija Podmladka Rdečega križa, Ljubljana, Gospodstva cesta 2/II.

— **Naklada »Ročnega kataloga«** je omejena. Naročite čimprej, da zaloga ne poide. Noben učitelj ne more biti brez te, ne samo za šolo, ampak tudi za učitelje važne knjižice z mnogimi življenjsko važnimi zadevami. Cena v platno vezani knjižici s katalogom 17 din, brez kataloga pa samo 8 din.

— **Vranc-Dolganov Koncentracijski načrt letnih delovnih enot** bo knjiga trajne vrednosti. Če bi se uradni učni načrti tudi izpremenili, bo knjiga aktualna za desetletja. Vsak učitelj, vsaka šola nujno potrebuje tako delo — žal je šele 97 naročnikov. Pri mali nakladi bi bila knjiga predraga, zato čakamo nadaljnjih naročnikov.

tem pokazati, da se tudi sam ne veže na določeno metodo.

S tabelo tiskanih in velikih črk na str. 52. se konča abecednik, kar naj bo nekako o Veliki noči, nadalje do str. 99. so berila.

S tem smo pokazali ureditev Erjavčevega abecednika in pri tem videli: 1. da mu je metodna osnova normalnobesedna metoda; 2. da zahteva istočasno obravnavo dveh malih črk; 3. da preskakuje iz čitalnopisalne v pisalno-čitalno metodo in se spet vrača k prvi; 4. da uvaja pri malih črkah normalnobesedne slike, in sicer pri tiskanih črkah za obliko glasnika, pri pisanih pa za glasnik sam, s katerih se beseda začneja. Tak postopek bo motil koncentracijo pri delu, posebno še, ker so slike največkrat zelo prisiljene. — Splošno se za ureditev v metodičnem pogledu lahko reče, da je sestavljalec pregledal nekaj vzorcev, posebno abecednikov iz časa reakcije nove duhajske šole; pa tudi v te postopke se ni dovolj poglobil teoretično, še manj praktično in zato je sestavil abecednik, v katerem se nekritično mešata želja po nečem novem in navezanost na preživelo šablonstvo pri elementarnem pouku v čitanju in pisanju.

Rekli pa smo, da za abecednik in za pouk po njem ni najvažnejša metoda; mnogo važnejše je **besedilo** v knjigi in Flerè upravičeno zahteva, naj bo začetnica »vesela otroška knjiga«; zakaj da tako — pravi — mu »ni treba pripovedovati onim, ki deco poznajo«. V tem pogledu pa Erjavčev abecednik popolnoma odpove. Pri posameznih črkah je sicer dovolj besedila, za učitelja, ki hoče pustiti otroke same delati, celo odločno preveč, a vse besedilo pri malih in velikih črkah je se-

stavljeno zaradi dotične črke, in zdi se, da je sestavljalec najprej izbral besede, ki so se mu zdele potrebne, kolikor mogoče mnogo takih besed, in te povezoval v stavke in odstavke. Vsebinska povezanost se zase kaže pri tiskanih in zase pri pisani črki, kar bi dalo misliti, da pisane črke niso samo posnetki tiskanih, pač pa nekaj, kar s tiskanimi sploh nima zveze. In vse to besedilo je tako suhoparno! Vzeto je sicer iz otroškega življenja, vanj so vpleteni celo v naši šoli že znani Ivo in Ana in Čuvaj, pri velikih začetnicah naj bi pomagala tudi Župančič in narodna beseda — in vendar je vse suhoparno, ker povsod manjka otroška prisrčnost in tenkočutnost ter socialna etičnost. Vzgojni momenti so izbrani za besedilo zelo nespretno (prevzetni berač, potepanje, pretepanje, postavljanje i. pod.); prav slab humor je, če se je pujske »ginljivo drke«; vzgojno nevarna pa je realitika, ki izzveni v neokusnost ali celo brezsrčnost in surovost (str. 24., 30., 36., 45., 48., 49.).

Podrobneje se v besedilu ne mislim spuščati, pač pa je treba ob tej priliki omeniti **rabo ločil** v Erjavčevem abecedniku. Ves prvi del pri malih črkah sploh nima ločil. Kdor koli je kdaj samo malo delal v I. razredu, ve, kakšnega pomena je t. zv. logično čitanje. Ali pa je to mogoče brez označbe ločil? In je to mogoče pri odstavkih do 9 vrst besedila brez vsakega ločila? Moderni metodiki začenjajo z ločili prav kmalu, in sicer z logično uporabo ločil; Erjavce je to popolnoma prezrl, zato pa se bojimo, da bo čitanje njegovih besedil zavajalo v najhujši mehanizem. Pri vseh malih črkah sta menda čisto slučajno prišli na str. 33. v nezavestno rabo vejica in pika. Pomankanje ločil pri velikih začetnicah na str.

— Slovenski stavek. Ker ne morem vsakemu posebe odgovarjati, prosim vse, ki brošuro obdržite, naj mi k m a l u nakažejo zanjo 20 din (za računstvo 10 din). Tistim, ki se jim bo cena zdela previsoka, povem le toliko, da bom vesel, če bom lahko pokrtil stroške. Kdor se za predmet zanima, bo 20 din že pogrešil, kogar pa slovnica ne zanima, mu knjižica ne bo pomagala, če mu jo pustim zastoj. Tega pa ne morem, ker segajo stroški v tisočake. — **Fr. Samec.**

Osebne zadeve

— **i Nove nastavitve.** Nastavljeni so sledeči absolventi in absolventinje učiteljske: Kovačič Ivanka, Stopiče pri Novem mestu; Kovačič Ivan, Sv. Peter (Šmarje pri Jelšah); Sajoč Ana, Sv. Stefan (Šmarje pri Jelšah); Toros Gertruda, Črna Dravograd; Turk Marija, Kapce (Dol. Lendava); Vivos Sofija, Sv. Jurij (Murska Sobota); Žolger Josipina, Melince (Dol. Lendava); Duh Otmar, Škarski Cirkovec (Slovenj Gradec); Logar Franc, Sv. Miklavž (Laško); Kopčavar Anton, Soteska (Novo mesto); Novinec Ivan, Gorica (Gornji grad); Merkl Gizela, Senovo (Brežice); Kosjek Verena, Križevci (Ljutomer); Dietz Melita, Slivnica, Napast Neža, Dobrovnik (Dol. Lendava); Sotlar Ana, Sv. Benedikt (Maribor lev breg); Kac Ljudmila, Dobovec (Litija); Kobal Veronika, Sv. Tomaž (Ptuj); Rozman Angela, Šmartno v Loški dolini; Hafner Marija, Cven (Ljutomer); Žmitek Antonija, Horjul pri Ljubljani; Znidaršič Franciška, Gornja Lendava; Zima Amalija, Mačkovci; Sušteršič Marija, Sv. Križ; Zalokar Antonija, Gornji Lakeš (Dol. Lendava); Štular Angela, Sv. Trojica (Logatec); Kacijan Veronika, Kapce (Dol. Lendava); Gunčar Josipina, Nova Stifla; Volc Ivana, Bučka; Vrečko Marija, Sv. Rupert (Laško); Matija Elizabeta, Izlake (Litija); Bajc

— Takih moških danes ni več, ki bi prišli v trgovino in zahtevali samo »cigarete«. Vsak moški ima svojo vrsto cigaret, ki jo kadi in katere imena ne pozabi. Tudi žene bi morale biti take. Pri nakupu mila bi morale zahtevati izrečno Schichtovo milo »Jelen«, ker bodo imele samo tedaj gotovost, da bo ostalo njihovo perilo dolgo lepo kot novo in trpežno. To milo odpravi iz perila temeljito vsako nesnago in ga pri tem varuje.

Adela, Selo (Črnomelj); Neuman Albina, Dobrna (Celje); Žugelj Marija, Velika Dolina (Brežice); Jerman Zorislava, Dobje (Šmarje pri Jelšah); Velikonja Terezija, Dobje; Pristov Marija, Katež (Brežice); Veber Zorislava, Prihova (Konjice); Repe Marija, Dobrna (Celje); Jarnovič Božidar, Smuka (Kočevje).

— **i Premeščeni so sledeči učitelji in učiteljice:** Petrič Ida iz Dolge vasi v Dolnjo Lendavo, Kokalj Janko in Kokalj Lavrencija iz Poljan nad Škofjo Loko v Višnjo goro, Grom Franciška iz Križ pri Kranju v Trzič, Štravs Berta iz Dobrne na Vransko, Pukmajster Gabriela iz Blance pri Krškem v Št. Jurij ob juž. žel., David Ruža iz Levča pri Konjicah v Trbovlje Vode, Čota Olga iz Prebnja v Trbovlje Vode, Pečenko Danilo iz Stogovcev pri Ljutomeru v Planino pri Logatcu, Prah Roza iz Črne v Muto pri Dravogradu, Voršič Henrika iz Hajdine pri Ptuj v Velenje, Kralj Julijana iz Mute v Liboje pri Celju, Pokorn Daniela iz Olševka pri Kranju v Vodice, Janežič Franc in Janežič Terezija iz Ljubljane na Polico pri Litiji, Prešeren Vida iz Banja Loke pri Kočevju k Sv. Lenartu pri Laškem, Lešnjak Marija iz Kostanjevice v Iško vas, Pavlovec Milan in Pavlovec Ljudmila iz Cerkelj pri Kranju na Ig pri Ljubljani.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— **I Hoja za Kristusom in g. Erjavce.** Kempčanova knjiga je morda res lepa, a iz dopisa Frana Erjavca smo razbrali, da on ne hodi za Kristusom, temveč za Luciferjem, vsaj grožnje s paragrafi govore o tem. Fr. Erjavcu se kar čudimo, da tako pozna te paragrafe, pa menda niso že njega pestili zaradi njih! Erjavcu povemo, da imamo tudi mi gradivo, in sicer tako, ki bo pokazalo, da tudi oni ni bel list lilije izza meseca junija. Zato se moti, ako misli, da bo učiteljstvo pred njegovim bojnim bandom, s katerim grozi in napoveduje boji, popadalo kar na kolena. Ne, tega ne bo Erjavce nikdar doživel, pa četudi mu Tomaž Kempčan izprosi Metuzalemovo starost! Kar se pa tiče njegovih prijateljev, mu povemo samo to, da je tudi »0« številka. (Po »Slov. narodu« od 16. septembra).

— **I Slovenci v Srbiji.** »Delavska pravica« od 16. septembra toži, da se otroci slovenskih staršev v južnih pokrajinah naglo posrbijo. Če se že za Slovence tamkaj — tako piše — ne dajo doseči slovenske šole, kakor jih imajo narodne manjšine, naj bi nam vsaj izposlovali slovenske potujoče učitelje za slovenske šolske ure.

— **I Učitelj in duhovnik.** »Domoljub« od 19. septembra toži v uvodniku, da prihaja na srednje šole vedno manj naraščaja s kmetov. Meščan se življenja na kmetih naravnost boji, zato se ne smemo čuditi, če se serkljana mestna gospodična čuti vso nesrečno in preganjano, ako je nastavljena za učiteljico ven na kmete, kjer ni teatra, ne kina, ne nedeljske promenade. Nasprotno se pa duhovnik, kmečki sin, v istih krajih dobro počuti in mu niti na misel ne pride, da bi silil v mesto.

— **I Tudi »Novine« se rade obregnejo v učiteljstvo.** V številki od 19. septembra piše

v uvodniku med drugim: V kupeju je bila glasna družba »nacionalnih« delavcev s primernimi znaki. Eden od njih je ravno vneto razlagal svoj kulturni načrt bodočega dela: Vtiro bomo začeli s šolov. Ar pa ta »kmečka« deca, ešče ne vejo moderne in nacionalne olike, ešče ipak pozdravljajo s zastarelim pozdravom: »Hvaljen Jezus in Marija«, bom jaz na tablo napisal s velikimi literami: »Pri nas se pozdravlja samo z — dober dan — ali pa — zdravo! V 15 dneva se morajo naučiti. Če što nede znan — bode kaznovani...« itd.

— **I Na drugem mestu piše isti list:** Na enoj našoj šoli je nekš učitelj prepovedal, da bi deca med molitvov mela roke vkup sklenjene i ka bi na konci molitve povedala amen, nego tak po »haptak« molijo z visečimi rokami. (Pravljice — kaj?)

— **I Državna himna v slovenskem jeziku.** »Slovenec«, 19. IX. piše: Nekje v Sloveniji je učiteljski zbor sklenil, da se uči na šoli državna himna Bože pravde v slovenskem jeziku. Pri maši 6. IX. pa so nekateri motili slavnost s tem, da so prepevali državno himno v srbskem jeziku. — Zato piše list: Kr. bansko upravo pozivamo, da ukaže na splošno vsem šolam petje državne himne v slovenskem jeziku, dokler ne dobimo nove jugoslovanske državne himne, za katero je že zdavnaj razpisan natečaj.

— **I Učitelj Jože Mrak,** katerega je državno tožilstvo obtožilo, da je pomagal do samomora svoji ženi Marti, ki se je lani v Starem trgu ustrelila, je dobil za neosnovane klevete popolno zadoščenje in je oproščen. O obravnavi so pisali obširno »Slovenski narod« 18. in 20. sept., »Jutro« 19. sept., pa tudi »Slovenec« 19. septembra. »Mariborski večernik« od 20. septembra, ki tudi poroča o tem, je precej pobeljen.

42., 47., 50., 52. pa moremo menda pripisati samo pomanjkljivi tehnični izdelavi.

Glede II. dela Erjavčeve knjige, **čitanke**, rečemo lahko samo to, da je sestavitelj zbral mnogo snovi, za tri mesece premnogo snovi, vendar to ni nobena škoda, ker ima učitelj mnogo izbire. Kar pa smo rekli o otroškosti za besedilo v I. delu, velja tudi tukaj; za primer, kaj podaja suhoparna knjiga in kaj živa otroška knjiga, naj si vsak sam prečita samo poslednje berilce v Erjavčevi knjigi »Ob koncu šolskega leta« in v Fleretovi knjigi »Na Vidov dana«; vsaka pripomba je tukaj nepotrebn, ker abstraktnost v prvem in konkretnost v drugem sami govorita zadosti jasno.

Dotakniti se moramo še **tehnične strani** Erjavčevega abecednika. Rekli smo že, da je otroško navdušenje za »Našo prvo knjigo« svarilo pred zunanjim oblikovno suhoparnostjo starih abecednikov. To sta upoštevala pri Erjavčevem abecedniku sestavitelj in založništvo. Ilustracijo besedila sta predala istemu ilustratorju, ki je ilustriral Fleretovo knjigo, poleg M. Gasparija pa sta dala izdelavo uvodnih in zlasti normalnobesednih slik slikarju M. Šubicu. Za risbe teh slik smo že rekli, da so največkrat prisiljene, za kar pa ne zadeva krivda ilustratorja, ki je te risbe moral delati po navodilu sestavljalca. Prav tako ne zadene krivda M. Gasparija za res surove risbe na str. 36. (klanje prašiča), na str. 49. (klanje muhe), ki ne bi spadali še kam drugam, kaj šele v kak abecednik; pri obeh je ilustriral le besedilo, kakor je tudi s sliko na str. 18. napravil neprostoovoljno reklamo za nogomet. Ker poznamo M. Gasparija, kako se zna prilagoditi besedilu za otroke, se kar čudimo, če vidimo neskladnosti med besedilom in risbo

na str. 22. (»mara ima raco«, ki je na sliki ni); na str. 23., kjer slika sploh nima zveze z besedilom; na str. 30. (v besedilu »črna mačka«, na sliki bela, s črnimi lisami. Vprašanje pa je, kdo je odgovoren za neokusnost pri slikah na str. 36., 45. in 49.; kdor koli je, smisla za vzgojo in estetiko nima. — Pogreške, ki jih opažamo pri klišejih, posebno pri pisanih črkah, moramo vzeti na račun premale pazljivosti založnika, oziroma tiskarne. Nekatere (glede ločil) smo že omenili; povedati hočemo še samo to, da doslej pri slovenskih šolskih knjigah se nikdar nismo opazili take površnosti pri pisanju črk do vrste, ker to naj bo vzgledni predpis; prvič pa nas uči tudi kak abecednik, da se mali črki »h« in »k« pišeta v spodnjo dolžino (str. 35.). Ali je tisti dinar, za kolikor je Erjavčeva knjiga cenejša od Fleretove, zahteval toliko površnost?

Za zaključek lahko rečemo: Po Fleretovi »Naši prvi knjigi« smo upravičeno pričakovali, da pojde naša abecedna književnost navzgor, po Erjavčevem »Mojem prvem berilu« pa se bojimo nazadovanja. In sicer nazadovanja celo v tem pogledu, da bodo naši učbeniki, pri katerih se je do zdaj zmeraj iz vzgojnih momentov gledalo tudi na brezprekorno zunanjo obliko, padli na nivo vsebinskega »šunda« in umetniškega »kiča«.

Za primer estetike naj služi str. 36.: »našega gudeka štirinjo ga zgrabili za noge ga potegnili iz svinjaka in položili na stolicu, pujske se je ginljivo drl na vse grlo dokler ga ni klavec florijan zaklal.«

In takih tipično-svojstvenih »vzgojnih« fines je vse polno. **S. L.**

Učiteljski pravnik

—š. Vprašanje F. E.: Ali se sme uporabljati v šoli »Moje prvo berilo«, ki ga je založila banovinska založba školskih knjig?

Odgovor: Na šolah se smejo uporabljati ne glede na založnika samo one knjige, ki jih je odobrilo ministrstvo prosvete.

Naša gospodarska organizacija

—g. Učiteljski dom v Mariboru. V spomin tov. Ivana Lukmana je daroval tov. Ivan Koropec, sreski šolski nadzornik v Mariboru, din 100.—. Iskrena zahvala!

Popravek v zadnjem izkazu: Tov. I. Lovše je daroval din 50.— v spomin I. Lukmana in din 50.— v spomin tov. Drage Roškarjeve. M. Kožuh, blagajnik.

Učiteljska tiskarna

—t. Dolžniki, ne godrnajte, ko prejmete naše opomine! Tudi mi bi rajši poslovali brez opominov!

—t. Vse šolske knjige, pedagoške in mladinske liste, vse, kar je v zvezi s šolo in učiteljstvom, nudi in preskrbi »Učiteljska tiskarna«. Obrnite se v vsaki potrebi najprej do »Učiteljske tiskarne«.

—t. Knjiga Milan Kajč je razposlana vsem šolam. Delo našega tovariša, ki stane v knjigarnah 28 din, prav toplo priporočamo.

—t. Vranc-Dolganov: Koncentracijski načrt letnih enot se bo tiskal, čim bo dovolj naročnikov. — Prijavite se takoj, da bo važno delo prej izšlo!

—t. Fleretova »Naša prva knjiga« je uvedena v vseh slovenskih šolah. Če še nimate »navodila« k tej knjigi, naročite ga v knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali podružnici v Mariboru, stane le 1 din.

—t. Lavtarjeve računice za 3. in 4. šolsko leto je ministrstvo prosvete ponovno odobrilo z odlokom ON št. 52.778 in 52.779 z dne 18. avg. 1937. — Te priznane dobre računice priporočamo posebno vsem onim šolam, ki jih do sedaj še niso vpeljale. One, ki so jih že preizkusile, jih ne morejo več pogrešati.

—t. Ponudbe blaga Učiteljske knjigarnе v Ljubljani in njene podružnice v Mariboru so njeni ceniki. Poglejte jih pri naročanju školskih in pisarniških potrebščin in prepričajte se o nizkih cenah — o dobrem blagu in solidni postrežbi ste že davno prepričani.

—t. Vse šolske knjige naše izdaje so novo odobrene. Ker je vsa naklada tiskana nespremenjena, so veljavne tudi še one knjige, ki imajo natiskano še staro odobrenje.

—t. Kontrolne knjižice prvotne zaloge so še vedno veljavne, dokler zaloga ne poide in dokler niso preklicane. Za šolsko leto 1938./39. bodo predlagane nove.

Mladinska matica

—mm V nekaj dneh izide tretja izdaja »Mihca in Jakca«. Druga izdaja je skoro že popolnoma pošla. »Mihec in Jakec« je sijajna pomožna knjiga za čitanje v prvih razredih osnovne šole, in ni čuda, da je tako povpraševanje po njej. Poleg izvodov na običajen papir izide tudi nekaj vezanih izvodov na debel papir. Ti izvodi bodo lepo darilo za Miklavža.

—mm Prva številka »Našega roda« je dotiskana. List je izšel v novi, lepi opremi na 40 straneh, kljub temu, da so se cene papirja znatno zvišale, ostanejo cene listu in knjigam iste. Ekspedicija »Našega roda« se bo izvršila istočasno s knjigami v nekaj dneh. Do 7. oktobra najkasneje bodo imele tudi najoddaljenejši šole list in knjige v rokah. Prosimo cenjene poverljivke, da zberejo naročnino za list.

—mm Vsebinske prve številke »Našega roda«: Vida Taufer: 6. IX. 1937. (Pesem.) — Etbin Bojc: Mati — domovina. — Arnošt Adamič: Velika tekma. — Fran Roš: Pesem o hmelju. — Venceslav Winkler: Mateljko. — Pastuškin: Kimavec. (Pesem.) — Riha-Debeljak: Vino na Slovaškem. — Mirko Kunčič: Berački. (Pesem.) — Josip Ribičič: Tine in živali. — France Bevk: Pesterna. — Josip Ribičič: Jakec — pacek. — Mirko Kunčič: Miška na obisku. — Clifford: Oslček na kolescih. — Fran Roš: Jurček in žabe. (Pesem.) — Tolstoj: Kamen. — Lojze Zupanc: S prazno malho na Kočevsko... — Viktor Pirnat: Česa se rad spominjam. — A. Ingolič: »Zlatarji« z Drave in Mure. — Ivan Dodič: Pri gorjanskih zvonarjih. — * * * Naš Vsakdanji kruh. — Po Valvazorju: Kako so Dolenjci cerkev zidali, a sezidali grad. — Štefanija Gruden: Dobrotne zemeljske moči. — Sledijo rubrike: Drobno znanstvo, Mladina piše, Uganke, Križanke. — Novo naslovno stran je izdelal Janez Trpin. Pri tej številki so sodelovali še tile slikarji: Niko Pirnat, Albert Sirk, Oton Gaspari, Ljubo Ravnihar, Milko Bambič, Edo Justin in dr.

Učiteljski pevski zbor JUU

Emil Adamič

—pev. Opozorilo. Na zadnjem pevskem tečaju je večina članstva vzela note domov; zato prosimo, da se nauče svoje partije, ker bomo imeli do jesenskega koncerta v Ljubljani še samo en pevski tečaj. Posebno dobro naj pregleda Adamičevo »Narodno« in Ukmarjevo »Mati Marija«.

Šolski radio

—r I. teden. V petek, dne 1. oktobra ob 11. uri bo opisal g. Ljudevit Mrzel v obliki razgovora z mladino »Sprehod po novinarski razstavi. II.—III.

Nadaljnji program v oktobru:

Torek, 5. oktobra: Obramba in zaščita našega živalstva; g. Rafael Bačar.

Petek, 8. oktobra: Hmelj — Savinjanova sreča in nesreča; g. Oskar Hudales.

Torek, 12. oktobra: Kakšno hrano naj uživam in kako naj jem, da bom zdrav in krepak; g. dr. Franta Mis.

Petek, 15. oktobra: Letanje po zraku v naravi in pri ljudeh; dialog, g. Miroslav Zor.

Torek, 19. oktobra: Po slovenskem Kočevskem; g. Marjan Tratar.

Petek, 22. oktobra: Glasbeno predavanje ilustrirano s petjem; g. prof. Luka Kramolc.

Torek, 26. oktobra: Edvard Beneš, drugi češkoslovaški predsednik; g. Viljem Kus.

Petek, 29. oktobra: Denar — sveta vladar; bistvo in vloga denarja; g. Boris Rihteršič.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Vabila

— VSEM BIVŠIM IN SEDANJIM ČLANOM (ICAM) SRESKEGA UČIT. DRUŠTVA MARIBOR — LEVI BREG! V smislu sklepa našega zborovanja z dne 5. junija t. l. pozivam vse članarinske dolžnike in dolžnice, bodisi bivše ali sedanje člane in članice, da brezizjemno poravnajo dolžno članarino! Ta poziv naslovjam tudi na odseljene in odstopivše člane (ice)! Vsem nad 100 din dolgujočim, v našem srezu bivajočim članom (icam), tudi izstopivšim, sem poslal posebne pozive, da izjavijo način (obroke, začasni izstop in sl.) odplačevanja dolžne članarine. Odseljene pa prosim, da mi sporoče, kdaj in kako namestijo članarinski dolg poravnati. Uverjen sem: 1. da ni dolžnika, ki bi parasitno pripisoval društvu, da plačuje zanj naročnino za že prejete liste in ostale postavke članarine, 2. da ni dolžnika, ki bi končno ne uvidel potrebe reda v tem oziru. Nikakor ne izrivamo koga iz članstva ter je začasni izstop le gmočno ogroženim pomoč do likvidnosti, nato so nam spet: iskreno dobrodošli! — Vauda Mirko, t. č. predsednik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR LEVI BREG ima svoj občni zbor v soboto dne 16. oktobra t. l. ob pol 10. uri popoldne v krčevinski šoli, in sicer po dnevnem redu v smislu pravil JUU o letnih društvenih skupščinah. Člani in članice upravnega in nadzornega odbora naj pridejo v četrtek dne 7. oktobra t. l. ob 2. uri popoldne točno in polnoštevilno k seji. Pričakujemo točno in polnoštevilno udeležbo vsega članstva pri občnem zboru, ki predstavlja obračun izvršenega in načrt bodočega dela za šolo in naš stan, ter vabim k običnemu zboru tudi začasno izstopivše in brezposelne tovariše (ice).

Predsednik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD bo imelo svoj letni občni zbor dne 2. oktobra 1937 na Rečici ob Savinji ob 10. uri popoldne. Dnevni red: 1. Poročilo o banovinski in državni skupščini. 2. Poročilo o pedološkem kongresu v Ljubljani in pedagoškem tednu v Mariboru. 3. Dopisi. 4. Poročilo društvenih funkcionarjev in nadzornega odbora. 5. Slučajnosti. Pričakujemo polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LOGATCU bo imelo svoje prvo zborovanje v šol. letu 1937./38. dne 2. oktobra 1937. ob 9. uri na Rakeku. Na dnevnem redu bodo poročila odbornikov, delegatov o ban. in drž. skupščini ter poročilo tov. Sušnika o telesni vzgoji. Pred zborovanjem bo ob 8. uri odbo-rova seja. Želeti je, da se zborovanja udeležijo vsi, zlasti pa apeliramo na zamudnike, naj vendar enkrat uredijo svoje zaostale obveznosti. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA — OKOLICA VZHODNI DEL bo zborovalo v ponedeljek 4. oktobra 1937 ob 9. uri v mestni dvorani v Ljubljani. Dnevni red: 1. Občni zbor — poročila društvenih funkcionarjev in nadzorstva. 2. Poročila o banovinski skupščini — poročila tov. Lulik. 3. Poročilo o državni skupščini — poročila tov. predsednik. 4. »Moji vtisi s potovanja v Skopje« — predava tov. Likarjeva. 5. Stanovske zadeve. 6. Slučajnosti. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KOČEVJE poziva svoje članstvo, da poravna za-

ostalo članarino do prihodnjega običnega zbor-a, ki bo dne 16. oktobra t. l. — Blagajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ bo prvič zborovalo v ponedeljek dne 4. oktobra 1937 v Mladiki v Ptuj. Začetek ob pol 9. uri. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Poročila o skupščinah. 3. Občni zbor. 4. Predavanje o Emilu Adamiču. 5. Slučajnosti. — Po zborovanju popoldne ob 15. uri se vrši za učiteljstvo in šolsko mladino koncert »Trboveljskih slavčkov«. Pridite vsi! — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE bo imelo svoj redni letni občni zbor v ponedeljek 4. oktobra t. l. v mali dvorani Celjskega doma v Celju. — Ob 9. uri dop. Adamičev spominski koncert »Trboveljskega slavčeka« pod vodstvom tov. Šuligoja in z uvodno besedo tov. Gerlanca o E. Adamiču. Vstopnina 3 din. — Nato ob 10. uri istotam občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo tov. predsednika. 2. Poročila funkcionarjev in event. razrešnica upravi. 3. Poročilo o sekciji skupščini JUU po da tov. Žagarjeva, o glavni skupščini JUU tov. Pivc. 4. Proračun. 5. Predlogi in slučajnosti. — Uro pred koncertom bo na mestni šoli I. poslovala društvena knjižnica. Dolžnike na članarini prosimo, da pred običnim zborom uredijo svoje obveznosti, ker se morajo društveni računi za minulo poslovno dobo zaključiti. — K polnoštevilni udeležbi iskreno vabi odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KAMNIK bo zborovalo dne 11. oktobra 1937. v dvorani Sokolskega doma v Domžalah. — Začetek zborovanja bo ob pol deveti uri. Dnevni red: 1. Poročilo o banovinski in državni skupščini. — 2. Poročila društvenih funkcionarjev. — 3. Članarina za leto 1937./38. — 4. Predavanje g. sreskega šolskega nadzornika Andreja Skulja: »O sodobnem šolstvu na Češkoslovaškem«. — Zborovanje se vrši izjemoma v ponedeljek in radi predvajanja skiop-tičnih slik v dvorani Sokolskega doma. K polnoštevilni udeležbi vabi uprava.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG bo zborovalo dne 2. oktobra 1937 ob 9. uri na ljudski šoli na Tez-nem. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Dopisi. 3. Poročilo o banovinski skupščini. 4. Obračun in proračun. 5. Poročilo o glavni skupščini. 6. Predavanje: Franjo Luknar »Gospodarske, družabne in šolske prilike okolice Maribora«. — Odbor.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KAMNIK je imelo sklepno zborovanje za šol. l. 1936./37. dne 19. junija 1937 v novi šoli v Dobu. (Poročilo je prispelo 21. sept., op. uredništva.)

V situacijskem poročilu je tov. predsednik predvsem naglasil stališče večine organiziranega članstva, ki je slej ko prej trdno odločeno obdržati strogo stanovsko linijo in brezpogojno slogu ter ne dopušča, da se vlači politika v stanovsko organizacijo. Poudarjal je nujnost prizadevanja vodstva naše organizacije za doseg takojšnjega zvišanja našega materialnega položaja. Tozadevno je bila z odobravanjem sprejeta sledeča resolucija društvene uprave:

Ugotavljamo, da se je gmočni položaj učiteljstva po ponovnih redukcijah prejemkov in z ozirom na stalno dviganje cen vsem življenjskim potrebščinam tako poslabšal, da mu grozi popolno ubožanje. Ker se zavedamo, da smo pošteno vršili svojo dolžnost napram narodu in državi, smo upravičeni zahtevati, da se zajezi nadaljnja proletarizacija učiteljskega stanu in da se reši zadnji ostanek uradnikovega ugleda, ki je popolnoma propadel zaradi neprestanega zadolževanja pri privatnikih in drugod. Pričakujemo, da bodo odločilni činitelji nemudoma pristopili k novi uredbi naših prejemkov, ki bodo v skladu s obstoječimi ekonomskimi prilikami in ki nam bo omogočila poslanstvo narodnega učitelja vredno življenje.

Tov. tajnik je poročal o dopisih sekcije in PC v Mariboru. Glede predloga za spremembo pravil JUU prepušča društvo proste roke sekciji, zaupajoč ji, da se bo v JUU delovalo za izboljšanje stanu in eliminiranje dosedanjih nedostatkov.

Poslovnik za blagajnike sreskih društev je bil sprejet in se je v uporabo odstopil društvenemu blagajniku.

Toplo pozdravljen je tov. nadzornik A. Skulj v uvodu svojega predavanja opravičil svojo dosedanja odsotnost zaradi bolezni in izrazil željo, da vztrajajmo v borbi za stan in napredek šole.

V predavanju »Napotki pri pouku realij« je citiral najprej učni načrt in poudarjal potrebo prilagoditve učne snovi dejanskim razmeram. Pouk mora približati šolo potrebam življenja. Ker se pa večinoma podaja ves pouk v odlomkih, ni povezanosti. Učenec mora čutiti življenje, mora zaživeti. Zato je absolutno potrebna koncentracija in aktivnost učenca. Upoštevati je načelo sodobnosti. O kmetijskem pouku je treba imeti temeljitega znanja in prakse. Šolski vrt bi moral obsegati sadovnjak z drevesnico, grede za zelenjad in nego cvetic ter igrišče. Telovadnice ne spadajo v podeželske šole, ker ne ustrezajo higienskim prilikam. Pač pa bi morali imeti igrišče na razpolago razna igrala, oziroma orodje in kopalnice. Med učenci je treba borbe, tekme. Pri podajanju učne snovi naj učenci sami ugotovijo življenjske pogoje in posamezne dele kultur.

Pod vodstvom tov. nadzornika si je učiteljstvo ogledalo novo šolo in šolski vrt. Spodrobno razlago o vrlih, ki jih nudi učencu nova stavba in obširno zemljišče za praktično poučevanje kmetijstva, je bilo učiteljstvo jako zadovoljno.

Tov. Venčič je obravnaval »Uredbo in pravilnik za vzdrževanje šole«.

Glede predlogov za skupščino je bil tov. Vodnik mišljenja, da je bitnega značaja za nas edinole vprašanje izboljšanja naših prejemkov.

Napokoj Jože, preds. Chvatal Fr., tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

DOKLERJEV PREVOD PLATONOVE »DRŽAVE« — V SUBSKRIPCIIJI PRI SLOVENSKI ŠOLSKI MATICI.

Eno najpomembnejših obče kulturnih in pedagoških klasičnih del je Platonov spis »Politeja«. Knjiga, ki razpravlja o pogoj, pod katerim se danes vsaka država najbolje pro-speva, t. j. zakonitost, knjiga, ki zahteva notranji prepored posameznika v blagor države, ki razpravlja o odgoji vladarja in v kateri je izraženo načelo, naj duh vlada nad materijo, razum nad goni, knjiga, ki razpravlja o vzgoj-nem smotru, o psihologiji, spoznavni teoriji in etiki, gotovo še ni zastarela, je kulturno še vedno zanimiva in živa, je idejno zelo bogata in bi zaradi obče kulturnih, socioloških in pe-dagoških vidikov gotovo tudi kot prevod po-menila obogatitev slovenskega znanstvenega slovstva, ki ga imamo tako malo. Po mnenju poznavalcev je »Politeja« iz starega veka največje in najpomembnejše filozofsko in peda-goško delo. Zato bi pokazali Slovenci le svo-jo kulturnost, če bi omogočili izdajo tega po vsebini in obliki veličastnega kulturnega dela.

Prevedel je »Politeja« ravnatelj v poko-ju g. Anton Dokler, znani poznavalec antične in pedagoške kulture. Prevod je po mnenju strokovnjakov (dr. J. Debevec) točen, lep, se gladko čita in je povsod umljiv. G. ravnatelj ga je trikrat predelal.

Slovenska šolska matica vabi na subskrip-cijo tega dela. Subskripcija traja do konca oktobra. Delo bo obsegalo okrog 25 pol. Cena bo od 35 do 40 din. Prijave na subskripcijo je poslati na naslov: Slovenska šolska matica v Ljubljani, Komenskega ulica, šola na Ledini.

—k Fran Samec: Slovenski stavek ali je-zikovni pouk v ljudski šoli. Samozaložba 1937. Strani 64. Cena 20 din. Knjižica vse-buje: Uvod, prosti stavek, Stavčni členi, Be-sedne vrste in oblikoslovje, Zloženi stavek. V uvodu podaja pisec navodila, kako si za-mišlja poučevanje slovnice — stavka — v kratki in jedrnat obliki. Obravnava stavčnih členov in besednih vrst je po tej knjižici zelo kratka, a prav praktična. Isto velja tudi za ostalo snov te knjižice. Za podeželske šole je Samčev način poučevanja slovnice zelo prikladen. Učiteljstvu priporočamo knjižico v nakup.

—k Telesno vaspitanje jugoslov. šolske mladine je list, ki izhaja enkrat mesečno in prinaša vsakovrstna navodila za šolsko telo-vadbo in za telesno vzgojo naroda. List ima priporočila ministrstva prosvete, ministrstva za trgovino in industrijo ter ministrstva za notranje zadeve. Izhaja že peto leto. Let-na naročnina znaša 30 din. Uredništvo in uprava lista Zagreb, Dorenčinova ulica, Dom Banovinskog C. K.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, škčipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, foto-aparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

**ZA JESEN -
ANGLEŠKO,
ČEŠKO
SUKNO!**

320 m

**Skaberné
Ljubljana**